

Skal Hoyvíksgarður varðveitast — so er tað í síðstu løtu!

»Kon fólki meta, at gamli Hoyvíksgarður við úthúsum er sera væl eignaður at seta í stand og varðveita sum mynd av einum gomlum feroyskum bóndagarði. Verður gamla royndarstöðin nýtt sum miðstöð fyri urtagarðsbrúki og planting, kundi her fingist eitt umhvørvi tætt við Havnina, ið ikki hevur sín líka í landinum.« (Brot úr viðmerkingum, til uppskot um royndarstöð, sum táverandi landsstýrismaður, D.P. Danielsen, legði fyri lögtingið á vári í 1977)

Gomlu bóndahúsinu í Hoyvík. Tey eru bygd í 1813. Vestara endan, sum var ogn, eigur Fornminnissavnið. Henda endan av garðinum hevur Fornminnissavnið nýliga klætt av nýggjum. Tekjan er eisini bott. Hin endan — tann eystara — hoyrði til kongsið og í dag hevur Royndarstöðin hann

Eg gangi oman eftir gomlu gøtuni til Hoyvíkar. Friðarligt. Eingin larmur av bilum. Hugsu, at tað er spell, at vegur verður lagdur frá Bøðanesi niðan í Hoydalar. Tað finna teir — politikkararnir og teknokratarnir — vónandi ikki uppá!

Komi oman til brúnna. Tað nýggju grótbrúnna. Hon er vøkur. Kann kortini ikki lata vera við at harmast um, at ein betongkantur er stoyptur at seta gelendaran á. Eitt gott tiltak. Men sum ein vinur, ein býráðspolitikkari, segði, hetta fáa vit helst onkra skuluna fyri — at brúka pengar til slikt...

Haldi leiðina fram eftir gøtuni. Nakað knortlut. Víkin kemur undan og so við og við daga húsinu undan — fyrst reyðu bygningarnir hjá royndarstöðini, síðan tað laðaða

hoyggjehúsið og fjósið. Og komið eitt sindur longur oman liggur alt hetta friðsæla plássið opið fyri mær, býurin, gøtan, úthúsinu, og niðri í sjálvari lagdini tey gomlu tjørubræddu sethúsinu — gamli Hoyvíksgarður.

Forferst eftir fáum árum

— Hugskotið at varðveita Hoyvíksgarð, ella gera eitt útisavn, er gott. Her hava vit eitt umhvørvi við einum gomlum bóndagarði, úthúsum, gomlum bøi og toftum, og leivdir av grundum sum eru lættar at byggja upp aftur, um tað skal vera.

— Um tað ikki er ov seint nú, so er tað í allar seinastu løtu, tí alt forferst so skjótt. Bara hesi seinastu árinu er nógv illa farið.

Soleiðis sigur Janus Mohr. Hann er ættaður úr

Hoyvík og hevur búð alla sína tíð har.

Janus harmast um, at so nógv er farið fyri skeytið sum tað er. Hann fjalir ikki út yvir, at eftir hansara meting hevur Fornminnissavnið verið ógvuliga líkasælt í samband við Hoyvíksgarð.

— Eg havi fleiri ferðir boðað Fornminnissavninum frá, men tað hevur ongatið latið við seg koma, sigur Janus Mohr.

Soleiðis fór neystið

Eitt dømi um líkasæluna hjá Fornminnissavninum er niðurrápingin av neystinum — Stórabátsneysti.

Neystið — sum var aldargamalt — først verri og verri. Janus boðaði Fornminnissavninum frá, men einki hendi. At enda slapp tað at rapa. Í neystinum vóru nógvir gamlir bátslutir. Og ein dagin kom so ein gravmaskina og slættaði tað við jøriðina.

Um kvöldið leitaði Janus ymiskar lutir fram av sinum eitingum. Nokrum fekk hann bjargað. Men neystið, sum ikki stóð oman og niðan, men eystur og vestur, fór. Og í fjøruni er ein betongklumpur síðan gjørdur.

Í neystinum stóð átta-mannafarið hjá hoyvíkingum — ein grindabátur, sum stóð til eftir seinra krígsslok.

Viður úr gamla bóndahúsinum fór eisini

Í aðrar mátar heldur Janus eisini, at Fornminnissavnið kundi havt vist stórri áhuga.

Hoyggjehúsið hjá Olafi Mohr, pápi Janusar, var bygt av víði úr teimum gomlu uppsitarahúsum, sum stóðu eystan fyri gamla garðin. Tey vóru aftur bygd av víði frá teimum gomlu bóndahúsum, sum stóðu uppi í Kýrdali, men blivu flutt oman fyrst í 1800-talinum.

Í fjør skifti Janus klæðningin á hoyggjehúsinu. Stórviðurin er hin sami. Aður hevur hann sagt Fornminnissavninum frá, at forvitnislig fyrbrigdi vóru á fleiri fjalum, men heldur ikki í hesum føri lat savnið við seg koma.

— Ikki tí, tað hevði kanska ikki so nógv upp á seg, ella stórt virði, men kortini, sigur Janus.

Býurin um at fara

— Um Hoyvík — ella gamli Hoyvíksgarður — skal gerast til eitt útisavn, so skuldi býurin eisini verið sum hann var upprunaliga, sigur Janus.

Við tað at Royndarstöðin arbeiðir við tungum landbúnaðaramboðum, er býurin farin nakað illa.

Býurin fall til Royndarstöðina, tá Hoyvíksgarður flutti niðan á Vatna-skardar miðskeiðis í sjeyti-árunum.

Umframt boin hevur Royndarstöðin ábyrgdina av einum parti av teimum gomlu sethúsum og annars øll úthúsinu. Tann vestara partin av bóndahúsum við útbygninginum norður eftir, eigur Fornminnissavnið.

Arvingarnir eftir Mourits Mohr, bónda, sum doyði seinast í seksti-árunum, seldu henda partin av húsum, sum var ogn,

til Fornminnissavnið fyri eina heilt litla — symbolska — upphædd. Hin endin á húsinum hoyrði til »kongsið«.

Hoyvíkin er friðað

Annars er øll Hoyvíkin friðað, upplýsir Janus Mohr.

Friðingin fevnir um alt, sum er innan fyri Keldugarðin — gamli bøgardurin vestanfyri — sum heldur fram í Høgugarðar, og gongur víðari uppi á Horni og fer síðan í ein landnýrðing og oman, tvørtur um, omanvert í Kýrdali og niðan undir Hálsin. Hús og úthús eru eisini friðað.

— Men tíværri merkir friðing í nógvum førum forfall. Men sær tíværri, at hús, sum eru friðað, fara illa, og ikki fyrr enn tey eru við at forfalla heilt, verður þjøggað eitt sindur um tey. So lítill meinging er í at friða, um tað friðaða fær lov at forfalla, sigur Janus Mohr.

Stóra hoyggjehúsið hogru megin er rættuliga nýtt. Tað er laðað seinast í hini oldini. Í miðjuni sæst grundin á tarvafjósinum. Tarvafjósið hevði pyramidureising. Longur til vinstri liggja leivdir eftir húsi, kallað Svalhúsið. Annars siggjast sjálvi bóndahúsinu og aftan fyri tey hjallur og gróthús. Aftan fyri hoyggjehúsið sæst fjósið.

Orð og myndir:
 Jóhann Mortensen